

نه نفالی چوار و کیمیا بارانی گونده کانی قه لاسیوکه

هیوا ناسیح - سویسرا

hiwanaseh@hotmail.com

قه لاسیوکه ناوچه یه که، ناوهنده که ی ناحیه ی ناغجه له ره، سهر به قه زای چه مچه مال و نزیکه ی حه فتا گوندیکی گرتوته خو و ده که ویتته پاریزگای که رکوکوه، به لام نه وه بوو حکومه تی به عس بو که مکردنه وه ی ریژه ی دانیش توانی کورد له پاریزگای که رکوک دا، چه مچه مال و چند قه زایه کی تری لی دابری و خستیه سهر پاریزگای سلیمانی. به هوی نزیکی له چه می ره زانه وه، نه م ناوچه یه هه همیشه مه لبه ندی تیکوشان و پیشمه رگه و کوردایه تی بووه، خه لکه که شی وه ک دانیش توانی تری گهرمان، هه رده م دست و دل فراوان و تیکوشهر و په ناده ری هیزی پیشمه رگه و هه لاتوانی دهستی رژی می عیراق بووه. گوپته په ش یه کی که له گه وره ترین گونده کانی نه م ده قهره و وه ک شاره دییه ک وابوو، که خوی له (۳۰۰) مال دها و دانیش توانه که ی نزیکه ی (۲۵۰۰) که س ده بوو، ببوو مه لبه ندی هیزی پیشمه رگه و له سالی ۱۹۸۵ دا باره گای تیپی ۲۱ ی که رکوک ی لی بووه.

رژی می به عس به پی بریاری ژماره (۱۶۰) ی به رواری ۱۹۸۷/۳/۲۹ و هه روها نه و نه خشه و پیلانانه ی بو جیبه جیکردنی یه که به دوا ی یه کی نه نفاله کان دا، به گیانکی درنده و توله سه ندنه وه دایر شتیوو، به سهر په رشتی راسته و خوی عه لی حه سه ن مه جید، که نه و کاته کرابوو نه مینداری گشتی مه کته بی ریخستنی باکووری حزبی به عس، له هیرش بو ناوچه رزگار کراوه کان به رده وام بوو. قوناغی چواره می نه نفاله کان ناوچه کانی قه لاسیوکه، ساله یی، شوان، شیخ بزینی و دهستی کویه ی گرتوه، سنوری ناوچه ی پرۆسه که بریتی بوو له: که رکوک، چه مچه مال، کویه، دوکان، دیگه له، سورداش، ئالتون کۆبری، ته قته ق، ته کیه و ناغجه له ر.

نه نفالی چوار له ریکه وتی ۱۹۸۸/۵/۳ کاتژمیر پینج و چلوپینج ده قیقه ی ئیواره، به کیمیا بارانکی سهخت و چروپری گونده کانی گوپته په و عه سکه ر، له لایه ن شهش فرۆکه ی جه نگیه وه، دهستی پیکرد، به جوریک ته نها له گوپته په نزیکه ی (۳۰۰) که س و له گوندی عه سکه ریش (۱۰) شه هید کرد، جگه له سه دان بریندار، که زۆریه ی هه ره زۆریان ژن و منال و خه لکانی مه دنی بوون. وه ک ده گپنه وه، ته نها له مالی عه بدولقادی برای شه هید عه لی عه سکه ری (۱۸) که س له سهر روبه ریکی چند مه تری چوارگۆشه یی که وتبوون، که (۱۱) یان منال بوون و ته مه نیان له خوار (۱۵) ساله وه بوو. له چه می ره زان و شیربه ره و چه می سورقاوشان و گونده کانی تری ده قهره که ش، خه لکیکی زور شه هید و بریندار بوون.

نه م په لاماره درنده و خویناویه، کاریکی کرد، ته واوی خه لک و پیشمه رگه ی ناوچه که ی تو قاندو تاساند، به جوریک دار و به رد و دهشت و دهر له و پیده شتی به هار و گولزاره دا، بوئی مهرگ و خوین و فرمیسک و دوکه لی لی ده هات. خه لکی ناوچه که سه رگه ران و وپ و کاس، پریاسکه و مال به کول و پی په تی و بی دهره تان روو له دهشت و دهر ده رۆیشتن، گریانی منال و قیژه ی ژن و بارمی مه رو مالات و هاواری برینداران، ده گه یشته هه موو جییه ک، که س فریای که س نه ده که وت و لامسه لایی ملیان دها، هه رکه سه هه ولی دها خوی رزگار بکات. هیزی پیشمه رگه ش په رته وازه و بی وره و حه ماسه ت و گیانی به رگری، سه رگه ران و بی نه خشه، بلاوه و پاشه کشه یان ده کرد و هه ر که س و هیزه بیری له ریگه ی دهرباز بوون ده کرده وه. بو پوژی دواتر دوژمنی هار و درنده ی به عس له ده قوله وه په لاماری

ناوچه كەيدا، كە بریتی بوون له ئاغجەلەر، چەمچەمال، قەرەهەنجیر، خواروی تەقتەق، سەروی تەقتەق، شوان، كۆیە، هەیبەتسولتان، دوكان و سوسن. پزیم بۆ ئەم هیرشە جگە له دوو فرقهی بیاده، سی لیوای مغاویر ی فەیلەقی یەك، هیزه كانی پاریزگاری نەوتی كەركوك، تۆپخانە و هیزی زریبۆش و هیزی ئاسمانی و نزیکە ی هەشتا فەوجی جاشی، كۆكردبۆوه. ئەم هیزانە به زیاتر له پەنجا هەزار كەس دە خەملیترا.

بەهۆی كۆنترۆل كردنی ناوچه كانی تری گەرمیان و قەرەداخ، هیزیکی زۆری پێشمەرگە ی لایەنەكان، له ناوچه كەدا كۆبووبونەوه. ناکریت لیژەدا، پۆلی سلبی و نابەرپرسانە ی هەندیک له لیپرسراوانی ئەم هیزانە باس نەكریت، كە پێش كیمیابارانە كە ریگەیان له خەلكی گوندەكان دەگرت، ناوچه كە به جی بهین، له كاتیكدا پزیم نزیک سالیك لەوهو پێشەوه و وردتریش له بەرواری ۱۶/۴/۱۹۸۷ هوه به هەمان چەك، گوندی سیوسینانی له ناوچه ی قەرەداخ، بۆردومان كرد بوو وه زیاتر له (۴۰۰) ژن و منال و پیاوی كوشتبوو، هەروەها له سی قۆناغی پێشوتری ئەنفالەكانیشدا، چەکی كیمیایی بەكارهینابوو وه هیچ گرنتیهك نەبوو، كە لەم هیرشەشیدا گازی كوشندە بەكار ناهیتیت، بۆیه ریگە ی هەلاتن گرتن لەو خەلكە، به رای من كاریکی زۆر نابەجی و هەلە بوو، چونكە كارەساتی شه هید بوونی ی سەدان و ئەنفال كردنی هەزاران خەلكی بی گوناھی بەدوادا هات.

هیزی پزیم زۆر بەئاسانی و خیرایی توانی كۆنترۆلی ناوچه كە بكات و دەستی كرد به سوتاندن و تەختكردنی یەك بەیەکی گوندەكان. هەر كەسیك بەر دەست دەكەوت، دەگیرا، جا ژن، منال، گەنج یان پیر بوایه. جاشەكان دەستیان كرد به تالان و دزی و پاوه پوت.

نزار خەزرەجی لە گوندی عەسگەر

له قۆلی ئاغجەلەر هوه جەنەرال نزار خەزرەجی خۆشی بەشدار بوو، كە ئەوكات سەرۆکی ئەركانی سوپای عیراق بوو، وهك دەلین له گوندی عەسگەر به پۆستال سەری منالیک ی ساوای پان كردۆتەوه.

ئەو نزار خەزرەجیه ی كە سالی ۲۰۰۱، هاته دانیمارك تا مافی پەنابەری وەرگیریت، ئەوه بوو به هاوکاری پەنابەرانی كورد له ولاتانی ئەوروپی ویستمان بیدەینه دادگا، كەچی پارته

كوردیه كانی باشوری كوردستان، له ناویشیاندا یەكیتی و پارتی نامە ی پاكانه یان بۆ حكومەتی دانیمارك نارد، كە ئەو داماوە بی تاوانە و ئەو كوردە قاپشۆرانە ی هەندەران، بوختانی بۆ دەكەن(*) !!!

بەم جۆرە له هەموو قۆلەكانی تریشەوه، هیزه كانی پزیم له پێشپره ویدا بوون و بەداخه وه هەزاران گوند نشینی ناوچه كە و چەندان پێشمەرگەش گیران و دواتر بی سەر و شوین کران، ناکریت لیژەدا پۆلی جوامیرانە ی دەستیەك له پێشمەرگەكانی تیکەل له پاشماوه ی تیپه كانی یەكیتی نیشتمانی كوردستان له بیری بكریت، كە له سەر بەرزاییه كانی تەكەلتووی دەشتی كۆیه شەریکی دەستەویەخە ی زۆر قارەمانانە یان كرد، و زۆر بەشیان شه هید بوون و پزیمیش به كۆپتەر دواتر تەرمە كانی برد و كەس

نازانیت له کوچ خستنیه ژیر گلهوه، چونکه ئهگهر ئهوه شه ره نه بوایه، که بۆ ماوهی شهو و پوژیک پیشیان به شالوده کهی دوژمن لهو قۆلهوه گرت، ئهوا ههزاران کهسی ناوچه کهه و سه دان پیشمه رگه ئه نفال ده کران و گیانیان تیدا دهجوو.

له ئه نفال چواردا ههزاران ژن و منال و پیاو گیران و پهوانه ی فه رمانگه ی ئه منی چه مچه مال، ته قته ق و کۆیه کران و له ویشه وه پهوانه ی سه ربازگه ی توپزاوا و دواتریش به شی زوریان بی سه روشوینکران، سه رجه م گونده کانی ناوچه کهش تهخت کران و سهروه ت و سامانیشیان به تالان برا.

(*) به ههول وکۆششی نوسه ری ئه م وتاره، له نوۆقه مبه ری 2001 دا و له لایه ن ئه منستی ئینته رناشنالی سويسراوه نامه یه ک بۆ پشنگیری له دادگایی کردنی ئه م تاوانباره، ئارپاسته ی سه روک وه زیرانی دانیکمارک کرا، که کاتی خو ی له سایته کوردیه کاندا بلاوکرایه وه، ئه وهش یه که م جار بوو، پیکخراوی ئه منستی بیته پشت کاریکی وا بۆ کورد.

سه رچاوه کان:

_ له یادی کیمیا بارانکردنی گونده کانی قه لاسیوکه دا، هیوا ناسیح، کوردستانی نو، ژماره 378 ی 1993/5/3

_ چه ند سه رنجیک ده رباره ی ئه نفال، شوړش حاجی، گوڤاری گزنگ ژماره 19 ی 1998